

Förslag verksamhetsinriktning för 2026-2027

Förslag till verksamhetsinriktning 2026-2027

Verksamhetsinriktningen ska ligga till grund för konkreta verksamhets- och aktivitetsplaner för alla nivåer, där föreningar och förbund på olika sätt tillsammans bidrar till att gemensamt uppfylla verksamhetsinriktningen. Målen handlar om att

- **Värva:** Hemslöjden kan, tack vare intresset för det egentillverkade, för miljö, hälsa och hållbarhet engagera fler medlemmar i alla åldrar
- **Värna:** Hemslöjden bidrar till en meningsfull, kreativ fritid, och till att stärka och utveckla det immateriella kulturarvet och ett hållbart samhälle

Hemslöjden ska bidra till att fler – oavsett ålder – får en aktiv och meningsfull fritid: Den sociala gemenskapen inom föreningslivet bidrar till en meningsfull fritid där man gör saker som man tycker är roligt tillsammans med andra. Slöjden är en mötesplats för alla! Men en stor del av Hemslöjdens medlemmar är äldre. Det innebär att de både bidrar med den kunskap som de besitter och sin tid för att hålla i verksamhet. Hemslöjden har dessutom en tradition av generationsöverskridande kunskapsdelande. Detta är något som hålls vid liv via den verksamhets för barn och ungdomar som Hemslöjdens föreningar erbjuder: barn och unga lär av och tillsammans med äldre. Det finns en potential att utveckla den verksamheten samt att samverka mer med andra verksamheter där barn och unga redan är aktiva.

Hemslöjdens folkbildande roll gällande det immateriella kulturarvet ska stärkas: Hemslöjden har en unik kunskap och kompetens framför allt när det gäller material, tekniker och kvalitet, men också i bevarandet och utvecklandet av slöjd som ett levande immateriellt kulturarv. Genom sina 90 medlemsföreningar, som finns i hela landet, har Hemslöjden möjlighet att sprida och synliggöra denna kunskap till fler. Under perioden ska arbetet kring Unescos konventionen om tryggheten av det immateriella kulturarvet särskilt prioriteras, nationellt och internationellt.

Hemslöjden kan och ska bidra till ett hållbart samhälle: Inom Hemslöjden finns kunskap och medvetenhet om lokal tillverkning, hållbarhet, naturmaterial, återbruk och reparation. Hemslöjden kan förmedla denna kunskap till allmänheten. Det är också en näringspolitisk fråga; slöjderna producerar unika produkter i material som är anpassade utifrån användningsområde och håller därför länge. Hemslöjden kan därmed bidra till att uppnå flera av målen i Agenda 2030 (särskilt mål 12 om hållbar konsumtion och produktion, men även mål 11 som innefattar att skydda världens natur- och kulturarv och mål 15 som handlar om hållbart nyttjande av ekosystem och skydda biologisk mångfald). Genom samverkan med andra kan effekterna bli ännu större och nå ännu fler.

Utgångspunkter och riksförbundets särskilda åtaganden

Utgångspunkter för förslaget till verksamhetsinriktning 2026-2027 har varit att:

- den utgår från SHR:s stadgar och framför allt ur grundsynen och ändamålsparagrafen,

- den ska gälla samtliga delar av organisationen, d.v.s. lokalföreningar, länsförbund, riksföreningar och riksförbundet,
- den ska bidra till de nationella kulturpolitiska målen,
- den ska vara långsiktig, men inriktningen ska också vara en hjälp att prioritera viktiga frågor de närmaste åren,
- den tar hänsyn till händelser i omvärlden som är relevanta för hemslöjdsområdet, vilket innebär att nya prioriteringar kan tillkomma,
- de prioriterade inriktningsmålen ska vara realistiska i omfattning så de stärker lokalföreningar, länsförbund, riksföreningar och riksförbundet.

Utöver verksamhetsinriktningen har riksförbundet särskilda åtagande enligt stadgarna: "att vara sammanhållande för landets hemslöjdsföreningar och sammanföra medlemmarna till överläggningar om frågor som har betydelse för hemslöjden." Det innebär bland annat att tillhandahålla medlemsregister och hemsida samt informera, inspirera och erbjuda erfarenhetsutbyte och diskussioner för medlemsföreningarna. Riksförbundet ska också yttra sig över relevanta utredningar, verka opinionsbildande utifrån ett nationellt, regionalt och lokalt perspektiv samt vara ett stöd för opinionsbildning på lokal och länsnivå. Riksförbundet ska även medverka i olika relevanta nätverk och samarbeten på såväl nationell som internationell nivå.

Bakgrund

Förslaget till verksamhetsinriktning för Hemslöjden 2026-2027 har tagits fram av SHR:s styrelse. Arbetet påbörjades med en ordförandedag i augusti 2024, då länsförbunden fick diskutera och gemensamt prioritera områden utifrån nuvarande inriktning och förändringar i omvärlden. Länsförbunden fick därefter i uppdrag att diskutera förslagen med lokalföreningarna och återkoppla till riksförbundet. På föreningsdagen i november 2024 fortsatte diskussionerna och ytterligare prioriteringar gjordes. Utifrån resultatet av dessa diskussioner har riksförbundets kansli sammanställt ett förslag, som presenterades på en digital ordförandedag i april 2025. Utifrån synpunkter vid detta tillfälle gjordes förändringar innan förslaget presenterades för SHR:s styrelse. Målet med processen har varit att lyssna in behov och sedan förankra verksamhetsinriktningen i alla led för att säkerställa att hela organisationen både känner till, ställer sig bakom och arbetar utifrån inriktningen.

Bilaga:

- Nuvarande verksamhetsinriktning, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbunds stadgar (grundsyn och ändamålsparagraf), de nationella kulturpolitiska målen samt händelser i omvärlden

Bilaga

Nuvarande verksamhetsinriktning

Nuvarande verksamhetsinriktning för Hemslöjden gäller åren 2024-2025 och som antogs av förbundsstämman 2023:

Hemslöjdens folkbildande roll ska stärkas: Enligt stadgarna ska SHR ”Informera och sprida kännedom om hemslöjden, hemslöjdens kulturarv och dess utveckling” och “[...] arbeta för att kunskaper om material, tekniker och funktioner inom hemslöjd, slöjd och hantverk hålls levande”. Hemslöjden har en unik kunskap och kompetens framför allt när det gäller material, tekniker och kvalitet, men också i bevarandet och utvecklandet av ett levande immateriellt kulturarv. Genom sina 90 medlemsföreningar har Hemslöjden möjlighet att sprida denna kunskap till fler. Under perioden ska arbetet kring det immateriella kulturarvet och skogens material särskilt prioriteras.

Hemslöjden kan och ska bidra till ett hållbart samhälle: Enligt SHR:s gemensamma värderingar ska man arbeta för hållbarhet. Inom Hemslöjden finns kunskap och medvetenhet om lokal produktion, hållbarhet, naturmaterial, återbruk och reparation. Hemslöjden kan förmedla denna kunskap till allmänheten. Det är också en näringspolitisk fråga; slöjdarna producerar unika produkter i material som är anpassade utifrån användningsområde och håller därför länge, vilket motverkar därmed ”slit och släng”. Hemslöjden kan bidra till att uppnå flera av målen i Agenda 2030 (särskilt mål 12 om hållbar konsumtion och produktion, mål 11 som innefattar att skydda världens natur- och kulturarv och mål 15 som handlar om hållbart nyttjande av ekosystem och skydda biologisk mångfald). Vi behöver minska energiförbrukningen, handla mer lokalt producerade produkter av lokalt producerat material och köpa saker som håller längre och som går att laga.

Hemslöjden bidrar till människors hälsa: Vår medlemsundersökning visar att en stor del av våra medlemmar är äldre. Hemslöjden är beroende av äldre i verksamheten, både för den kunskap som de besitter och för att hålla i verksamhet. Hemslöjden har dessutom en tradition av generationsöverskridande kunskapsdelande. Detta är något som hålls vid liv via den verksamhets för barn och ungdomar som Hemslöjdens föreningar erbjuder: barn och unga lär av och tillsammans med äldre. Det kunde vi se i kartläggningen som gjordes av barn och unga-verksamheten 2021. Den sociala gemenskapen inom föreningslivet bidrar också till en meningsfull fritid där man gör saker tillsammans med andra. Att slöjda kräver inget gemensamt språk och Hemslöjden kan därmed även bidra till att människor som kommer till Sverige kan känna sig delaktiga och välkomnade i samhället. Allt detta är skäl till varför slöjd ska ha en självklar plats i alla människors dagliga liv!

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbunds stadgar

Verksamhetsinriktningen tar sin utgångspunkt i SHR:s stadgar och framför allt ur grundsynen och ändamålsparagrafen:

”SHR:s ändamål är att utveckla och främja hemslöjden i Sverige. SHR har till uppgift att vara sammanhållande för landets hemslöjdsföreningar och sammanföra medlemmarna till överläggningar om frågor som har betydelse för hemslöjden. För fullgörande av detta ändamål ska SHR

- Med handgjort skapande och bildning som grund arbeta för ökad kunskap och ökat intresse, samt skapa opinion för Hemslöjdens frågor. Verka för hög standard på

utbildning samt arbeta för att kunskaper om material, tekniker och funktioner inom hemslöjd, slöjd och hantverk hålls levande.

- Informera och sprida kännedom om hemslöjden, hemslöjdens kulturarv och dess utveckling samt medverka till att hemslöjd, slöjd och hantverk har en självklar plats i människors dagliga liv.
- Främja slöjdens utveckling som näring.
- Företräda medlemsföreningarna och verka för en hållbar organisation som stödjer SHR:s medlemmar.”

De nationella kulturpolitiska målen

Stadgarna bidrar till att uppnå de nationella kulturpolitiska målen:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Omvärld

De senaste åren har en rad händelser i vår omvärld påverkat och kommer att påverka verksamheten på såväl riks-, som läns- och lokalnivå. Här är några av dem:

- Ekonomin har präglats av hög inflation och kostnadsökningar de senaste åren. Olika politiska beslut, inte minst på global nivå, gör att den fortsatta utvecklingen av ekonomin är svår att förutse.
- Klimatförändringarna och arbetet med Agenda 2030 gör att kunskaper om att göra hållbara val och t.ex. kunna laga sina kläder värdesätts och efterfrågas allt mer.
- Kriget i Ukraina har aktualiserat vikten av krisberedskap på olika sätt. Vikten av att kunna producera varor lokalt - allt från el till kläder och mat - diskuteras. Men visar också på att samarbeten över nationsgränser är otroligt viktig.
- Digitaliseringen fortsätter att påverka vårt samhälle på olika sätt.
- Sverige har en åldrande befolkning; vi lever längre och det innebär att antalet äldre kommer att öka. Det kommer att vara viktigt att man är frisk så länge som möjligt.
- Hur samhället ser på finansiering och roller lokalt, regionalt och statligt när det gäller civilsamhällets ideella föreningsverksamhet och folkbildningen förändras. Generellt kan man se ett minskat stöd och förtroende för civilsamhället.
- Flera, för Hemslöjden viktiga, statliga utredningar har presenterats och varit ute på remiss de senaste åren, bl.a. översynen av kultursamverkansmodellen och Folkbildningsutredningen. Vilka av förslagen som kommer att genomföras är osäkert, men klart är att de kommer att påverka både länsförbund och lokalföreningar.
- Statskontorets rapport om nämndmyndigheter har resulterat att regeringen har beslutat att avveckla Nämnden för hemslöjdsfrågor och att dess uppgifter överförs till Statens kulturråd fr.o.m. 1 januari 2026. Vilken effekt det har på området främjande av hemslöjd är oklart i nuläget.

5

- Minskat statligt bidrag till riksförbundet. Det gör att förbundet är mer beroende av annan finansiering som t.ex. kortsiktiga projektbidrag, men också att riksförbundet har behövt göra neddragningar.
- Hemslöjden blev NGO-ackrediterad 2024 inom ramen för Unesco, gällande konventionen om trygghet av det immateriella kulturarvet. Det innebär ett nytt uppdrag, nationellt och internationellt.